Курліщук І.І. До питання сутності патріотичного виховання молоді як сучасного педагогічного процессу/ Курліщук Інна Іванівна// Новые тенденции в науке: материалы IV (LXVIII) Международ-ной научно-практической конференции по философским, филологическим, юридическим, педагогическим, экономическим, психологическим, социологическим и политическим наукам (Украина, г. Киев, 29 апреля 2016 г.). – Горловка: ФЛП Пантюх Ю.Ф., 2016. – С. 60– 62.

Педагогічні науки

Теорія і методика виховання

До питання сутності патріотичного виховання молоді як сучасного педагогічного процесу

Курліщук Інна Іванівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Постановка проблеми. У Програмі Міністерства освіти і науки України «Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України» говориться: «Процес становлення незалежної демократичної України з її прагненням стати повноправним членом європейської спільноти передбачає всебічне утвердження в суспільному та індивідуальному бутті цивілізованих норм життя на основі загальнолюдських цінностей та духовних, моральних і культурних засад життя українського народу. Тому мета сучасного освітнього процесу — не тільки сформувати необхідні компетенції, надати ґрунтовні знання з різних предметів, а й формувати громадянина, патріота; інтелектуально розвинену, духовно і морально зрілу особистість, готову протистояти викликам глобалізації життя» [4, с.6].

Патріотичне виховання молоді як сучасний педагогічний процес спрямований на виховання особистості на основі системи ідеалів, традицій, звичаїв, переконань, створених народом і спрямованих формувати ціннісні

орієнтації молодих поколінь у дусі розвитку матеріальної й духовної культури української нації. Воно забезпечує духовну єдність, наступність і спадкоємність поколінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Патріотизм, патріотичне виховання молоді, у тому числі учнівської, як соціально-історичне явище у різних аспектах розглядається філософськими, гуманітарними, педагогічними науками. Так, суть патріотизму, як моральної якості, розкрито в працях Й. Песталоцці, А. Дістервега, Г. Сковороди, В. Сухомлинського; як принципу національного виховання – Г. Ващенка, О. Вишневського, І. Огієнка, С. Русової, К. Ушинського та інших. У роботах П. Ігнатенка, Н. Косарєвої, Л. Крицької, В. Поплужного, М. Фіцули патріотичне виховання характеризується як компонент громадянського виховання. Важливими для нашого дослідження є наукові розробки дослідників з проблем патріотичного виховання учнівської молоді, а саме Т. Гавлітіної, Р. Петронговського, С. Рашидової, О. Хорламова та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Актуальність сучасного розуміння змісту патріотичного виховання нового покоління українців вимагає нових поглядів і підходів до висвітлення сутності патріотичного виховання молоді як педагогічного процесу. Високо оцінюючи внесок науковців у вирішення цієї проблеми, вважаємо за необхідне узагальнити наявні у сучасній науковій літературі погляди на окреслене питання.

Мета дослідження – проаналізувати зміст і розкрити сутність патріотичного виховання української молоді як сучасного педагогічного процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тлумачний словник української мови визначає патріотизм як «любов до своєї батьківщини, відданість своєму народові, готовність для них на жертви і подвиги» [3, с. 223].

Звернемо увагу на розуміння змісту поняття «патріотичне виховання». Найчастіше його тлумачать як «напрям виховної діяльності, який охоплює різноманітні сфери (політичну, навчально-виховну, сферу дозвілля) організованого й цілеспрямованого впливу на особистість з боку держави, народу, етнічної групи, колективу, сім'ї, педагога, окремої людини з метою створення для неї умов і шляхів формування патріотизму» [6 , с.19**]**.

Як зазначав В. Сухомлинський:«виховання громадянина патріотом – це гармонія розуму, думки, ідей, почуттів, духовних поривів, вчинків» [5, с.16]. -

На думку І. Беха, патріотичне виховання також передбачає «широкі знання конституційних і правових норм, державної політики, сформованість патріотичних думок та дієвих заходів з відстоювання національних форм життєдіяльності і поведінки в усіх сферах суспільного життя» [1, с.136].

Важливою складовою змісту патріотичного виховання є розвиток трудової активності школярів. «Справжнє патріотичне виховання починається там, де ідея і особиста праця – піт, мозолі, зливаються воєдино, творять те, про що народ говорить: у людини є святе за душею» [2, с.204].

Важливу роль у формуванні патріотизму відіграють заклади освіти. Саме освіта є вирішальним фактором формування відповідної моделі конкретно історичної особистості – громадянина України. Процес патріотичного виховання в закладах освіти значною мірою зумовлюється змістовими характеристиками освітніх предметів, які сприяють оволодінню системою знань про людину та суспільство. І гармонійно продовжується у ході позакласної виховної роботи.

Розкриваючи сутність патріотичного виховання як сучасного педагогічного процесу, наголосимо на тому факті, що це двоєдиний процес, який здійснюється на психологічному та ідеологічному рівнях водночас. Оскільки, по-перше, це морально-психологічний процес формування почуттів, уявлень, звичок, настроїв, прагнень, норм патріотизму, вольових якостей; і, по-друге, це світоглядний рівень – формування патріотичної свідомості, ідей, поглядів, переконань.

Патріотично спрямована освіта стає основним важелем цілеспрямованого гармонійного впливу на свідомість молодого покоління. Сьогодні перед суспільством і школою стоїть проблема розвитку особистості свідомого українського громадянина, який поєднує в собі найкращі національні риси. Саме патріотичне виховання передбачає надання широких можливостей для пізнання української історії, культури, традицій, звичаїв, мови, формування національної гідності, розвитку особистісних рис громадянина української демократичної і незалежної держави.

Зазначимо, що сучасне патріотичне виховання ґрунтується на таких фундаментальних принципах, як природовідповідність, народність, гуманізм, демократизм, зв'язок виховання з життям, трудовою діяльністю народу, поєднання педагогічного керівництва з самодіяльністю і самоосвітою студентів, реалізація особистісно-орієнтованого підходу в процесі навчання і виховання та ін.

Висновки. Патріотичне виховання молоді відіграє важливе значення у навчально-виховному процесі сучасної української школи. Аналіз сутності патріотичного виховання учнівської молоді дозволив виділити його провідні завдання: через формування почуття патріотизму і духовності забезпечити сприятливі умови для самореалізації особистості; сприяти набуттю молоддю соціального досвіду; забезпечувати духовну єдність поколінь; культувати кращі риси української ментальності тощо.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості/ І. Д. Бех. У 2 кн. – К.: Либідь, 2003. Кн.1:Особистісно орієнтований підхід:теоретико-технологічні засади. – 280с.
2. Ляшко Л. Виховання патріотичних почуттів молодших школярів у творчій спадщині В. О. Сухомлинського/ Ляшко Л. // Школа першого ступеня: теорія і практика: Зб. наук.пр. - Переяслав-Хмельницький, 2002. - Вип. 4. - С.204-218.
3.Новий тлумачний словник української мови. У 4 томах /Укладачі В.Яременко, О.Сліпушко. – К.: Аконіт, 1999. **4. Основні** орієнтири виховання

учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Програма Міністерства освіти і науки України.– К.: Основи, 2007. – 68 с. **5.Сухомлинський В. А.** Родина в серце. – 2–е изд. – М: Молодая гвардия,1980.– 175 с. **6. Сходинки** до педагогічної майстерності: словник з курсу „Основи педагогічної майстерності" / уклад.: Л. Л. Бутенко, О. Г. Ігнатович. –Старобільськ, 2015. – 136 с.